

Слотіна М. О.,
здобувач рівня вищої освіти;
Артюх Оксана Валентинівна,
доктор економічних наук, професор;
Одеський національний економічний університет

КОНТРОЛЬ ЗА СТАБІЛЬНІСТЮ БАНКІВСЬКОЇ СФЕРИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Банківська система виступає генератором обігу грошової маси в економіці, надійним джерелом запозичень та вкладень. З початком російського вторгнення на територію України в лютому 2022 року українські банки зазнали серйозних викликів, які перед деякими банками поставили питання існування.

Протягом 2022-2023 рр. загальна кількість банків дещо зменшилася – з 71 до 65, у тому числі банків зі 100% іноземним капіталом з 23 до 21 (табл. 1). Це означає, що місцевий ринок все ще залишається привабливим для іноземних інвесторів, хоча це можливо через низьку ціну продажу.

Таблиця 1

Кількість комерційних банків в Україні з 2022 по 2023 рр. по кварталах

	Кількість діючих банків	З них з іноземним капіталом	у т.ч. зі 100% іноземним капіталом
01.01.2022	71	33	23
01.04.2022	69	31	22
01.07.2022	68	31	22
01.10.2022	67	30	22
01.01.2023	67	30	22
01.04.2023	65	29	21
01.06.2023	65	29	21

Джерело: розроблено автором за матеріалами [1].

Проте така тенденція закриття банків відбувалася і в довоєнний період (2014-2021рр.) через нестабільність функціонування.

Банківська система має працювати в умовах воєнного стану, як і в мирний час, на принципах законності, економічної самостійності, незалежності, відповідальності за своїми зобов'язаннями, законності банківських операцій, дотримання нормативно-правових актів НБУ, забезпечення права фізичних осіб на вибір банківської установи та забезпечення виконання своїх зобов'язань [2]. Однак головним принципом роботи банківської системи є збереження довіри населення. Саме завдяки довірі клієнтів, як фізичних, так і юридичних осіб, вдається забезпечити безперервність надання послуг, навіть незважаючи на виклики, з якими зіткнулася банківська галузь під час війни (табл. 2)

Таблиця 2

**Проблеми функціонування банківської системи України
в умовах війни**

Проблеми	Пояснення
Завислі платежі	Проблема «завислих платежів» з'явилася ще на початку війни, коли підприємства та установи намагалися достроково виплатити своїм працівникам заробітну плату чи перерахувати матеріальну допомогу. До сьогодні трапляються випадки затримки платежів з перерахуванням коштів на гуманітарні та оборонні цілі. Основною причиною таких затримок є недостатня кількість операційних працівників в банківських відділеннях в регіонах, які знаходяться на окупованих, деокупованих територіях, або в зоні бойових дій
Загроза кібератак	Станом на 4 серпня 2022 року Росія здійснила 796 кібератак, значна частина яких стосувалася банківської системи України. Найбільша кількість кібератак спостерігалася в лютому-березні 2022 року. В зв'язку з цим торгові мережі змушені були продавати товари виключно за готівкові кошти. Ворожі хакери продовжують атакувати банківську систему, однак якість кібератак значно нижча, ніж на початку повномасштабного вторгнення
Втрати за попередньо надані кредити	З початком війни в Україні забезпечення кредитування практично припинилось. Більшість кредитів, оформлених раніше фізичними чи юридичними особами, не будуть повернуті. Торгово-промислова палата України оголосила форс-мажор, який підтверджує неможливість виконання зобов'язань під час воєнного стану

Джерело: розроблено [2].

Для підтримання достатнього рівня довіри клієнтів НБУ, як і кожна структурна одиниця банківської системи, змушені були оперативно розробити та впровадити низку заходів для стабілізації банківського ринку. Такими заходами було впровадження урядом та НБУ низки нормативно-правових актів, які так чи інакше торкаються контролю у сфері банківської діяльності. Такі нормативно-правові акти дають можливість банкам безперервно працювати і надавати фінансові послуги клієнтам.

Висновок. У воєнний період важливо, щоб держава підтримувала банківську систему, але ця підтримка має бути контрольованою та ефективною. Для мінімізації негативних наслідків фінансової підтримки, необхідно забезпечувати контроль за використанням коштів та уникати інфляції.

Усі ці заходи спрямовані на забезпечення стабільності та надійності банківської системи України під час воєнного стану. Важливою є співпраця між банками, регуляторами та державою для забезпечення фінансової безпеки та стійкості в умовах надзвичайних обставин.

Список використаних джерел

1. Кількість банків в Україні (2008-2023). Ставки, індекси, тарифи. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/> (дата звернення: 26.09.2023).
2. Прокопенко Н., Мирончук В., Шепель І. Принципи функціонування банківської системи України в умовах війни. Економіка та суспільство. 2022. № 41. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-33> (дата звернення: 26.09.2023).

***Теребух Марта Іванівна,**
кандидат економічних наук
доцент кафедри економіки України;
Гой Юлія Юрійвна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;
Львівський національний університет ім. І. Франка*

СУТЬ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТА ЇЇ КЛАСИФІКАЦІЯ

Вітчизняні підприємства, не залежно від того, яким видом діяльності вони займаються, часто потерпають від нестачі грошових коштів та оборотного капіталу. Відчуваючи це, кожне підприємство займається пошуком додаткових джерел грошових ресурсів, одним із яких і є поточна(поточні вимоги до клієнтів) та довгострокова(довгострокові вимоги до клієнтів) дебіторська заборгованість.

Дослідження особливостей дебіторської заборгованості відображено в працях таких вітчизняних вчених, як Ф.Ф. Бутинець, С.В. Дубровська, М.Д. Білик, Н.В. Бондарчук, Л.В. Черненко, І.А. Волянчук, В.О. Шевчук, З.В. Гуцайлюк, Т.М. Мараховська, В.В. Сопко, В.П. Савчук та інших [4].

Для визначення сутності та основних характеристик дебіторської заборгованості варто звернутися до національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Згідно МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» дебіторська заборгованість визначається як похідні фінансові активи з фіксованими платежами, які підлягають визначенню та не мають котирування на активному ринку [1].

Відповідно до НП(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість" під дебіторською заборгованістю розуміють актив, що забезпечить підприємство економічними вигодами у майбутньому. Також у цьому стандарті бухгалтерського обліку зазначена характеристика різних видів вимоги до клієнтів [2].

Керуючись Планом рахунків активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій і стандартом 10 «Дебіторська заборгованість»